

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT — JAARGANG 44 / 14 SEPTEMBER 2023

Nr2

P3

Nieuws Wateroverlast aan UM na wolkbreuk: ondergelopen kelders en lekkende daken.

P4

Nieuwe serie Masterstudent Keara Froom over haar toekomstplannen: "Ik wil mijn ouders niet weer achterlaten."

P5

Interview Filosoof Lieven De Cauter over acties tegen klimaatverandering: "Beter de olieindustrie saboteren dan de A12 bezetten."

Illustratie: Shutterstock

Onderzoek naar psychedelica en cannabis

“Steeds meer mensen gebruiken cannabis als medicijn, maar er kleven ook risico's aan. Zeker voor vrouwen. Het is bekend dat zij vaak slechter reageren op wietgebruik.”

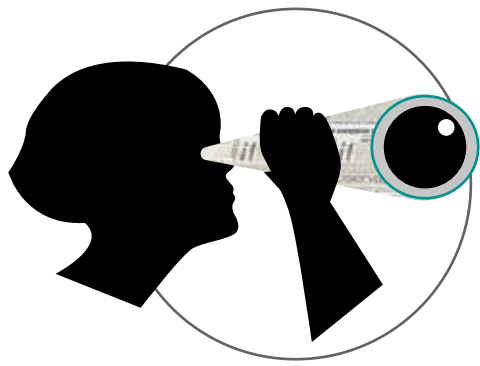
P6-7

WWW.OBSERVANTONLINE.NL

[observantUM](https://twitter.com/observantUM)

[observant_um](https://www.instagram.com/observant_um)

facebook.com/ObservantUM

Riki Janssen

De buitendeur viel in het slot en toen klonk er een vertrouwde tred de trap omhoog. Deze week waren we voor het eerst sinds de zomervakantie (even) compleet. Redacteur CF schoof aan voor een kopje koffie, water in haar geval. Ze is sinds het begin van onze zomervakantie gevelde door een akelige alvleesklierontsteking, lag twee weken in het ziekenhuis, en herstelt nu verder thuis terwijl ze wacht op een (hopelijk) kleine operatie. Het komt allemaal goed, verzekerde ze maandag het hele team. Maar het duurt nog wel een tijd voor ze haar energie terug heeft en weer op haar vertrouwde plek zit.

Ze zat voor de eerste keer met drie nieuwe collega's aan tafel. Die zijn in augustus begonnen, maar van onwennigheid was geen sprake. Het lijkt alsof de drie al veel langer

redactioneel

Om vijf uur 's middags staan de ogen op moe

op de redactie rondlopen.

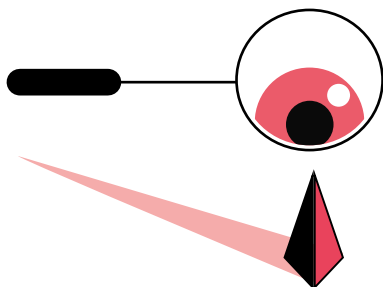
We praten Nederlands met elkaar. Dat was zeker voor juniorjournalist SW, geboren en getogen Duitser, niet vanzelfsprekend. Toen hij eind 2022 (hij was toen student-columnist bij *Observant* en schreef in het Engels) hoorde dat er een tijdelijke baan aan zat te komen, en dat kennis van het Nederlands een vereiste zou zijn, hoefde hij niet lang na te denken. Het sollicitatiegesprek begin juni was in het Nederlands. En eenmaal aangenomen, liet hij weten ook graag in het Nederlands te schrijven.

Iedereen in de journalistiek weet dat een artikel schrijven in een andere taal dan je moedertaal geen sinecure is. Laat staan in een taal die je pas een maand of tien aan het leren bent. Maar hij houdt vol, al druppelen er soms zweetpa-

reltjes van zijn hoofd. En rond vijf uur 's middags staan de ogen soms op moe, heel moe van een dag alleen maar Nederlands spreken, denken en schrijven. Gelukkig is daar dan zijn collega-juniorjournalist LvdL. Die vraagt hem regelmatig om met haar een blokje om te gaan, of een kof-fietje te gaan halen. Even pauze. De voertaal is dan Duits, een taal die ook LvdL vloeiend spreekt.

Ze kunnen als junior nog heel wat leren op journalistiek vlak, maar qua collegialiteit zitten ze al op seniorniveau.

Wekelijks schrijft de hoofdredacteur van Observant over de belevenissen op de redactie.

splinters

Een grappig voorval, een opvallend nieuwtje, iets interessants wat elders in het land gebeurde: het staat in deze rubriek. Bijdragen van: Lotte van de Loo, Dennis Vaendel, Simon Wirtz

Toga-activisme

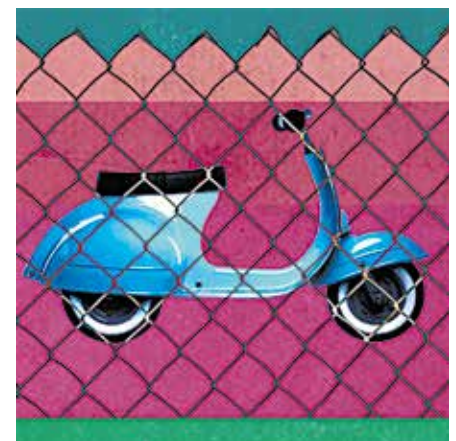
Actiegroep Extinction Rebellion begon afgelopen zaterdag met het dagelijks blokkeren van de snelweg A12 bij Den Haag. In de demonstrerende menigte waren ook witte labjassen en toga's te vinden: meer dan honderd leden van *Scientist Rebellion*, een groep activistische onderzoekers, sloten zich in hun academische kloffie bij het protest aan. Hun boodschap: weg met de Nederlandse overheidssubsidies voor fossiele brandstoffen.

Dat vindt ook Wim Uijtewaai, hoogleraar waterbouwkunde

aan de TU Delft. Vooraf vertelde hij aan zusterblad *Delta* dat ook hij in toga protesteert. Ondanks dat dit volgens het officiële protocol voor het kledingstuk niet mag. Waarom doet hij het wel? "Ik sta daar niet als Wim met een toga, maar ik sta er juist om de wetenschappelijke onderbouwing van de klimaatverandering te benadrukken."

Tolkien in Maastricht

Bezoekers aan de Sint Janskerk aan het Vrijthof kunnen deze maand zomaar de tovenaars Gandalf of de draak Smaug tegen het lijf lopen. De figuren uit de befaamde boeken *The Lord of the Rings* en *The Hobbit* zijn onderdeel van een expositie over de Britse schrijver J.R.R. Tolkien. Deze is ter ere van diens vijftigste sterfdag samengesteld door Nederlandse, Belgische en Duitse Tolkiengenootschappen en nog tot en met Internationale Hobbitdag (23 september) te zien in de toren van de kerk. Waarom daar? Tolkien baseerde Midden-aarde, de fictieve wereld uit de boeken, misschien wel op Maastricht, meent Arjan van der Star, rentmeester van de kerk. In een boekje, verkrijgbaar bij de expositie, ontvouwt hij zijn theorie. In de kerk lijken teksten op eeuwenoude muurschilderingen bijvoorbeeld verdacht veel op de door Tolkien verzonden elfentaal, en er zijn symbolen die doen denken aan de adelaars en vliegende monsters uit de boeken. Ook past de kaart van Midden-aarde op die van de Euregio. De mijnen van Moria zouden het gangenstelsel onder de Sint-Pietersberg of de regio Parkstad kunnen zijn; het hobbitland de Gouw is dan de Belgische streek Haspengouw. En Mordor, het land van de duistere vorst Sauron? Dat ligt in de Eifel.

"Ik heb natuurlijk nergens bewijs voor", vertelt Van der Star in *de Limburger*. Maar, voegt hij toe, drie jaar voor het verschijnen van *The Lord of the Rings* vertoefde Tolkien een aantal dagen in en rond Luik. Bezocht hij toen misschien ook Maastricht?

Scootermysterie

Een groot mysterie in Randwyck: wie is nou toch de eigenaar van de blauwe scooter die vastgeketend staat aan een hek bij het UNS50-gebouw? Door werkzaamheden aan onder andere het glasdak is de afgesloten fietsenstalling beperkt toegankelijk. Om te zorgen dat medewerkers en studenten toch hun fiets kwijt kunnen, wordt het terrein tussen UNS50 en UNS60 opnieuw ingedeeld. De met een ketting vastgeketende scooter gooit daarbij echter roet in het eten. Het voertuig is dit jaar nog niet van zijn plek geweken. De zoektocht naar de eigenaar, onder meer via oproepen die begin september op intranet verschenen, leverde vooralsnog geen resultaat op: begin deze week stond de scooter nog altijd op zijn vertrouwde plek. Zullen er maatregelen worden getroffen? Dat is niet duidelijk. Op dit moment hoopt men nog steeds dat de eigenaar zich meldt bij het gebouwbeheer, laat een medewerker desgevraagd weten. Dus, wie is een leuke blauwe scooter kwijt?

Verzuimcijfers 2022: Langdurig zieken kampen vaker met psychische problemen

In 2022 telde de Universiteit Maastricht meer zieken (3,1 procent) dan in de drie jaren daarvoor. Ook zien de bedrijfsartsen opnieuw meer werknemers die langdurig thuis zitten vanwege psychische problemen.

In de jaren 2019 tot en met 2021 was het verzuim vrij laag en stabiel: 2,7 procent. Daar zitten in elk geval twee coronajaren bij met meerdere lockdowns waarbij menigeen thuis moest blijven. En laat medewerkers zich in eigen huis meestal vrijer voelen om hun werk in te plannen. Wie zich niet zo lekker voelt, probeert vaak toch nog even wat mailtjes te beantwoorden.

Stijging

Arbodienst Human Capital Care presenteert deze woensdagmiddag het jaarlijkse verzuimrapport aan een van de universiteitsraadscommissies. Zorgen zijn er over het gestegen aantal zieken in 2022. Want wat betekent het voor collega's die dat werk moeten overnemen, of voor de zieke zelf die op een later moment de boel moet inhalen? In het oog springt verder de groep die zich vaker dan drie keer per jaar ziek meldt: dat aantal steeg van 182 in 2021 naar 410 in 2022. De servicecentra en het Maastricht University Office (waar Juridische Zaken, communicatie en marketing en onder andere HR onder vallen) telden vorig jaar de meeste zieken: 4,5 procent. Facility Services en de universiteitsbibliotheek zijn koplopers onder de diensten. Ook opvallend in de grafieken en tabellen: het hoge aantal uitvallers onder het ondersteunend personeel van de faculteit Arts and Social Sciences. In 2021 was dat 5 procent, in 2022 is het toegenomen tot 7,2 procent. Is er een verklaring voor? Faculteitsdirecteur Cerien Streefland was niet bereikbaar voor commentaar.

Psychische problemen

Langdurig zieken kampen vaker met psychische problemen. In 60 procent van de casussen speelt het een rol (in 2021: 46 procent). Bedrijfsartsen zien het vooral bij vrouwen. In meer dan de helft van de gevallen is werk de boosdoener, denk aan conflicten, pesterijen of druk. Tegelijkertijd zijn privékwesaties en iemands persoonlijkheid niet uit te vlakken, aldus de rapportenschrijvers. Het is immers vaak een combinatie van factoren waardoor iemand voor langere tijd uitvalt. De arbodienst hoopt dat de UM meer aandacht besteedt aan "het ontstaan van verzuim" en re-integratie na terugkeer op de werkvloer. Hier ligt een taak voor het management; alleen een aanpak vanuit 'de medische hoek' is volgens de bedrijfsartsen niet voldoende. "Een aanzienlijk deel van de gevallen had voorkomen kunnen worden als waarschuwingssignalen vroegtijdig waren opgemerkt." Dus op tijd zien en vervolgens ingrijpen als iemand niet gemotiveerd is of niets uit zijn vingers krijgt. Afdelingsleiders zouden daarin moeten worden bijgespijkerd, menen de artsen.

Wendy Degens

Wateroverlast UM na wolkbreuk dinsdagavond

Ondergelopen kelders en lekkende daken

De Universiteit Maastricht kampt in verschillende panden, zowel in Randwyck als de binnenstad, met wateroverlast. Na de enorme regenbui van dinsdagavond is het her en der binnengekomen via kelders en daken. "We moeten ermee rekening houden dat dit niet de laatste keer is."

Woensdagochtend doen de pompelassen hun werk in de kelder van het studentenservicecentrum (SSC). Medewerkers van de facilitaire dienst (FS) houden hun ogen gericht op het water dat uit de technische ruimte wordt weggepompt, via lange brandslangen de Ezelmarkt op. "Het gaat zeker een dag of twee duren voordat al dat water weg is uit de kelder", verzucht Evert van Zoeren van FS. Zijn rubberlaarzen heeft hij nog aan, naast hem staat een kratje met een waterstofzuiger. Hij heeft er al heel wat 'sop'-uren op zitten. "Het is nu de tweede keer in korte tijd dat we overlast hebben van de regen. We zijn rijkelijk uitgerust met zuigers en pompen, maar eigenlijk is het niet genoeg." Volgens Catharien Kerkman, hoofd van FS, is er dinsdagavond en -nacht hard gewerkt om verschillende panden weer droog te krijgen. "In een aantal gebouwen is water binnengekomen, soms redelijk veel, soms weinig, gelukkig. Met waterstofzuigers, trekkers, en alles wat we konden gebruiken zijn we in de weer geweest", laat ze telefonisch weten.

Van Zoeren ging dinsdagavond als eerste een kijkje nemen aan de Tongersestraat 53. Daar lag water op de vloer in de mensa, in twee kantoren zijn plafonds naar beneden gekomen, "de afvoer kon het niet aan".

In het SSC heeft het water een weg gevonden naar enkele kantoren op kelderniveau. "Er staan nu ventilatoren en ontvochtigers, maar een deel van de vloerbedekking zal waarschijnlijk vervangen moeten worden." De technische ruimte van het SSC is er het ergste aan toe, in de kelder, aan de achterkant van het gebouw. Er staat tot een meter water, schat Van Zoeren. De oude houten deur die via de achterkant van het pand toegang geeft, is door de waterdruk volledig weggeduwd. De acht cv-ketels zijn door en door nat. Van Zoeren verwacht dat die niet meer gebruikt kunnen worden. Ook de koeling is uitgevallen, net als de ventilatie op de toiletten. "Er is kortsluiting geweest. Het zal een uitdaging zijn om dit weer in bedrijf te krijgen." Ook de begane grond van de universiteitsbibliotheek in de binnenstad is de dans niet ontsprongen, maar "die is nu weer open".

Soms is eventuele 'restschade' pas over een tijdje zichtbaar, zoals in de archiefkamer van de rechtenfaculteit aan de Bouillonstraat,

Foto: Joey Roberts

eveneens in de kelder. Daar stond een laagje water. De schade lijkt nu mee te vallen, zegt Sandra Daas, hoofd van de universitaire archiefdienst ADP. Waar ze vooral bang voor is: wat doet vocht? Er kan schimmel ontstaan

of het kan zilversjies aantrekken die het papier aanvreten.

Wendy Degens en Lotte van de Loo

serie studenten over hun toekomstplannen

Nadat Keara Froom voor haar master van Zuid-Afrika naar Maastricht verhuisde, volgden haar ouders hun dochter naar Nederland. Nu, recent afgestudeerd en op zoek naar een baan, staat zij voor een moeilijke beslissing: moet ze hen weer achterlaten?

“Ik wil niet de redenen zijn dat we elkaar weer moeten missen”

Foto: Ellen Oosterhof

Keara Froom (24) komt ontspannen over op deze zonnige woensdagochtend in het Stadspark. En dat is niet gek: ze heeft net haar masterbul Data Science for Decision Making behaald aan de Faculty of Science and Engineering. Een opleiding die, gezien de razendsnelle groei van digitale technologieën zoals AI, vrijwel garant staat voor een mooie toekomst.

Na bijna twee jaar in Maastricht te hebben gewoond, is Froom vol lof over de stad en de opleiding. Maar langer blijven, lijkt geen optie te zijn: “Maastricht is een fijne plek, maar uiteindelijk toch te klein voor mij. Ik heb altijd in grotere steden gewoond. Ik hou van dat gevoel van anonimiteit.” En dus reageert ze op vacatures in softwarebeheer bij adviesbureaus door heel Nederland. Ze kijkt ook over de grens, in Duits-

land, maar verder dan dat wil ze niet kijken. Nog niet.

Dilemma

Waarom niet? Voornamelijk vanwege haar ouders, die hun leven in Zuid-Afrika hebben achtergelaten om hun dochter naar Nederland te volgen. Ze hebben net een huis in het noorden van het land gekocht. Froom wil hen niet nog een keer achterlaten. “Ze hebben zoveel voor me opgegeven toen ze hun huis en vrienden verlieten om dichterbij mij te komen wonen. We zijn nu gelukkig samen als gezin. Ik wil niet de reden zijn dat we elkaar

weer moeten missen.” Maar tegelijkertijd is ze bang om kansen te laten liggen. Ze staat voor een dilemma.

Frooms goede band met haar ouders is altijd belangrijk geweest in haar leven. Ze hecht vooral veel waarde aan de band met haar moeder. Die is erg sterk, mede door de heftige ervaringen die ze samen hebben meegemaakt toen Froom jong was.

Apartheid

Ze is geboren in Zuid-Afrika, net nadat de apartheid werd afgeschaft. Bijna vijftig jaar (1948-1990) lang hield de Zuid-Afrikaanse

overheid witte mensen en mensen van kleur gescheiden. Ze leefden in aparte wijken, gingen naar aparte scholen en haalden hun boodschappen bij aparte winkels. De zwarte bevolking werd systematisch onderdrukt.

Als dochter van een Indiaas-Zuid-Afrikaanse moeder en een Nederlandse vader heeft Froom een lichtere huidskleur dan haar moeder. De twee kregen vaak te maken met discriminatie. In de tijd dat Froom geboren werd, was het niet langer verboden voor zwarte en witte mensen om te trouwen en kinderen te krijgen. Maar veel Zuid-Afrikanten waren daar nog niet aan gewend. “Het was soms zwaar. Ik werd vooral woest als mensen opmerkingen over mijn moeder maakten. Soms werden we aangestaard als we boodschappen deden. Of ze vroegen wie ze was – dan gingen ze er dus vanuit dat we niet moeder en dochter waren, omdat we verschillende huidskleuren hebben”, vertelt Froom. “Het heeft ons alleen maar closer gemaakt.”

Verhuizing

Toch was de verhuizing naar Maastricht niet de eerste keer dat de 24-jarige haar ouders achterliet. Froom groeit op in Johannesburg, maar volgt daarna een bachelor in wiskunde en statistiek (twee vakken waar ze altijd affiniteit mee heeft gehad) in Kaapstad, 1400 kilometer verderop. “Ik raakte uiteindelijk gewend aan de afstand, maar ik heb er wel moeite mee gehad. Ik kon niet zomaar even een trein pakken om ze een weekendje op te zoeken.” De afstand heeft niet alleen maar negatieve kanten. In Kaapstad leert Froom om op zichzelf te wonen, zelf te koken en onafhankelijker te zijn. “Ook kreeg ik daar de kans om kunstzinnige dingen uit te proberen, zoals schilderen en ukelele spelen. Dat was niets voor mij, ik ben toch meer van het sporten en van de technologie. Maar ik kan wel zeggen dat ik daar echt volwassen ben geworden”, vertelt ze. Toch loopt ze na het behalen van haar bachelor vast. “Ik kon in Zuid-Afrika geen geschikte baan vinden. Er waren veel startups, maar niemand kon me een baan met doorgroeimogelijkheden bieden. Ik wil mezelf verder ontwikkelen.”

Europa

Froom verhuist terug naar Johannesburg met een papiertje op zak, maar zonder toekomstperspectief. Haar moeder overtuigt haar ervan dat ze weer de wereld in moet trekken, nog verder dit keer. “Op een nacht kon ik niet slapen. Ze kwam op de rand van mijn bed zitten en moedigde me aan om in Europa te gaan studeren. ‘Europa, dat is zo ver weg’, dacht ik. Het voelde als een heel andere wereld.” Hoewel Froom via haar vader de Nederlandse nationaliteit heeft, was ze nog nooit in Europa geweest. “Ik vond het een eng idee om weer zo ver weg te verhuizen, maar ik zag wel in dat ik het moest doen. Het was een gouden kans. Nu ben ik blij met de stap en dankbaar voor de onvoorwaardelijke steun van mijn ouders.”

In deze nieuwe tweewekelijkse serie worden studenten geïnterviewd over hun toekomstplannen; hun verwachtingen, dilemma's en angsten. In hoeverre speelt hun verleden een rol, en wat te denken van de grote maatschappelijke problemen, denk aan klimaatverandering, oorlog in Europa maar ook elders, politieke instabiliteit, groeiende armoede, enzovoort.

Lezing filosoof Lieven de Cauter over het belang van keiharde acties

“Als actievoerder op de A12 moet je uitkijken dat je de bevolking niet van je vervreemdt”

Als tiener stond Lieven De Cauter (64) al op de barricaden. Op de middelbare school voerde hij actie tegen de Chileense dictator Pinochet en deelde hij rode anjers uit voor de onafhankelijkheid van de Portugese kolonie Angola. Later was hij mede-oprichter van het Brussels Tribunal tegen de illegale invasie van Irak en stond hij aan de wieg van het Vlaamse burgerinitiatief *Hart boven hard*, dat een inclusieve en duurzame samenleving voorstaat. Met als slogan: waar winst het wint van waarde, is verlies het resultaat. Activisme en wetenschap bijten elkaar niet bij De Cauter, maar gaan hand in hand. Hij is cultuurfilosoof aan de Katholieke Universiteit Leuven en werkt sinds 1997 aan de vakgroep architectuur, stedenbouw en ruimtelijke ordening. Zijn laatste boek heet *Ending the Anthropocene: essays on activism in the age of collapse* (2021), waarin hij zijn licht laat schijnen over activisme.

Met het oog op de klimaatcrisis pleit u voor radicale acties die de samenleving ontwrichten. Hoe ziet dat eruit in uw ogen?

“We zijn ons veel te weinig bewust van de ernst van de situatie. Volgens sommige deskundigen is de opwarming niet eens het meest urgent, maar de afnemende biodiversiteit. We staan voor een alomvattende catastrofe, die tienduizend maal ernstiger is dan de coronacrisis. Ik ben geen bioloog, maar heb genoeg gelezen om te weten dat deze ecologische

crisis veel ingrijpender is qua omvang, kosten en mensenlevens. Ik bedoel, zonder natuur zijn we morgen dood. We kunnen geen drie minuten zonder zuurstof. Dat terwijl het Amazonewoud, een van de longen van de wereld, nu meer CO₂ begint uit te stoten dan het opneemt. Het is code rood voor de hele planeet.”

gische crisis veel ingrijpender is qua omvang, kosten en mensenlevens. Ik bedoel, zonder natuur zijn we morgen dood. We kunnen geen drie minuten zonder zuurstof. Dat terwijl het Amazonewoud, een van de longen van de wereld, nu meer CO₂ begint uit te stoten dan het opneemt. Het is code rood voor de hele planeet.”

Dat vereist dus keiharde maatregelen.

“Ja, vooral ook van de overheid. Hou vliegtuigen aan de grond. Voer rekeningrijden per direct in. Beperk de consumptie van rood vlees. In de coronacrisis hebben we gezien dat we hard kunnen ingrijpen. En dat moet dus allemaal morgen, niet overmorgen.”

Toch blijven de vliegtuigen nu niet aan de grond.

“Nee, de samenleving is nog niet wakker geschud, de urgentie wordt onvoldoende gevoeld. Daar komt bij dat sommige politici bang zijn voor electorale schade. En dan is er nog de economische druk in dit neoliberale tijdperk. We zitten gevangen in de logica van de economische groei. Dat terwijl Thunberg

al eerder tegen de VN zei: *‘I don’t want your hope, I want you to panic.’* Maar ook iemand die je niet van fanatiek activisme kunt verdenken, de baas van de VN, Antonio Guterres, zei vorige week: *‘De klimaatinstorting is begonnen.’*”

Volgens Bas van den Hurk, de nieuwe voorzitter van het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) is het klimaat niet gebaat bij waarschuwingen en doemscenario’s, maar bij het aanreiken van oplossingen.

“Daar ben ik het mee eens, maar zolang mensen de ernst van het probleem ontkennen, is er helemaal geen draagvlak voor oplossingen. Als filosoof zie ik het in eerste instantie als mijn taak om te waarschuwen. Voor de helft van de VS bestaat de opwarming helemaal niet. Deels is het een politieke kwestie, want ook extreemrechts gelooft nog steeds dat de klimaatcrisis fictie is, van Baudet, de Duitse AfD tot het Vlaams Belang.”

Wat vindt u van de dagelijkse bezetting van de snelweg A12 door Extinction Rebellion?

“Ik ben voor harde acties. Al vraag ik me af

of het niet beter is om de petroleumindustrie lam te leggen in plaats van een snelweg te bezetten. Als je in Den Haag woont, en je hebt elke dag last van de blokkades... Je moet als actievoerder uitkijken dat je de bevolking niet van je vervreemdt. In België hebben actievoerders een energiebedrijf geblokkeerd, wat ik prima vind, aangezien deze bedrijven ontzettend vervuילend zijn en gigawinsten maken. Het cynisme van onze captains of industry is shockerend. De nieuwe CEO van Shell zei laatst: *‘wij gaan olie pompen en nog olie pompen, dat is onze core business.’* Met andere woorden: *fuck the world.*”

Maurice Timmermans

De lezing van De Cauter (in het Engels) is op 18 september (20.00 uur) in de aula MBB, toegang is gratis.

“Wetenschappers moeten zich meer uitspreken”

Nee, Pim Martens, UM-hoogleraar duurzaamheid, is niet afgereisd naar Den Haag om de A12 te bezetten. Hij heeft dat wel overwogen, zegt hij. Martens heeft alle sympathie voor de actievoerders van Extinction Rebellion, maar zelf zoekt hij de barricaden niet op. “Ik ben meer van de zachtere actie, schrijf liever opiniestukken in kranten dan dat ik de snelweg blokkeer.”

Steunt hij de actie van XR? “Ik sta helemaal achter de reden waarom ze dit doen. Het is te gek voor woorden dat de fossiele sector nog steeds zoveel tientallen miljoenen aan subsidie opstrijkt. Alleen ben ik geen grote voorstander van acties waar mensen last van hebben. Ik keur ze niet af, maar ik kies voor acties die sympathie kweken, die mensen aan het denken zetten, zoals klimaatmarsen.” Ook vindt Martens, in de lijn van Scientist Rebellion, dat wetenschappers zich meer moeten uitspreken. “Ik doe dat al vanaf de jaren tachtig. Toen was de negatieve invloed van de mens op het klimaat al bekend. Daarna is dat steeds duidelijker geworden. Ik ben er niet moedeloos van geworden. Er zijn nog volop mogelijkheden om het tij te keren, maar dan moeten we het wel echt willen.”

Bezetting van de A12 door activisten afgelopen week Foto: Eveline van Egdom

“Laten we proberen om een herhaling van de jaren '60 te voorkomen”

Winnaar Hustinxprijs Natasha Mason onderzoekt psychedelica en cannabis

Wat verandert er in je brein als je cannabis of psychedelica gebruikt? En hoe kun je dit inzetten om (psychische) aandoeningen te behandelen? Natasha Mason, universitair docent aan de faculteit psychologie en neurowetenschappen (FPN), ontving tijdens de opening van het academisch jaar de Edmond Hustinxprijs van 15 duizend euro voor haar onderzoek hiernaar.

TEKST: Dennis Vaendel FOTO: Joey Roberts

“Vertel dit tegen niemand, want het kan je carrière om zeep helpen.” Dat was zo'n tien jaar geleden het advies van een Amerikaanse hoogleraar aan Natasha Mason, op dat moment student psychologie aan de Universiteit van Wisconsin in de Amerikaanse stad Madison. Haar vraag aan de professor? Hoe kon ze het beste wetenschappelijk onderzoek naar psychedelische drugs gaan doen? Haar belangstelling daarvoor was ontstaan toen ze in de literatuur op een studie stuitte waarin depressies en angststoornissen

werden behandeld met psychedelica. “Ik was sowieso gefascineerd door de vraag hoe medicijnen mensen zich beter laten voelen. Maar in de praktijk – ik werkte naast mijn studie in een apotheek – zag ik ook de negatieve kanten van bepaalde middelen, vooral van antidepressiva en opiaten. Veel mensen klaagden dat ze niet werkten, maar tegelijkertijd konden ze ook niet meer zonder. Hoe anders was het beeld in die studie met psychedelica: veel deelnemers voelden zich na één enkele behandeling al beter, en dat effect hield ook nog eens

maandenlang aan.” Maar verder onderzoek? Daarvan was in de Verenigde Staten geen sprake meer sinds psychedelische drugs eind jaren '60 – in een periode waarin de populariteit van met name lsd een enorme vlucht nam – verboden werden. Wat resteerde was een enorm stigma. Haar interesse kon ze dus maar beter voor zich houden, vertelde de hoogleraar. “Hij vreesde dat mensen me zouden wegzetten als hippie of drugsverslaafde. ‘Wacht nog maar twintig jaar, misschien is de tijd dan wel rijp’, hield hij me voor.”

Renaissance

Dat advies sloeg Mason in de wind. Gelukkig maar, want die twintig jaar was een grote inschattingsfout, concludeert de Amerikaanse nu, zittend in de kantine van Universiteitssingel 40 in Randwyck. Al negen jaar doet ze in dit gebouw onderzoek naar psychedelica en cannabis. Eerst als promovendus, inmiddels is ze universitair docent. In de tussentijd voltrok zich een ware “psychedelische renaissance”, vertelt ze. “Er verschenen wereldwijd steeds meer studies met veelbelovende resultaten, waardoor ook de aandacht en middelen toenamen.” Zelfs in haar thuisland is de stemming volledig omgeslagen, merkt Mason. “Tien jaar geleden was Maastricht een van de weinige plekken in de wereld waar klinische studies met psychedelica bij mensen plaatsvonden. Daarom kwam ik hierheen. Nu zijn er tientallen onderzoeksgroepen, waarvan een groot deel uitgerekend in de Verenigde Staten, zelfs aan prestigieuze instituten.”

Creativiteit

In Maastricht bestudeert Mason met name hoe drugs de werking van het brein – en daarmee het gedrag van mensen – beïnvloeden. “Bijvoorbeeld door de hersenen van mensen die onder invloed zijn te onderzoeken in een MRI-scanner, of door hen vragenlijsten te laten invullen.” Daarbij kijkt ze zowel naar directe effecten als de lange termijn. “Denk bijvoorbeeld aan een toename van creativiteit, waarmee psychedelica vaak geassocieerd worden. We ontdekten dat proefpersonen na inname van psilocybine, het werkende stofje in paddo's, juist minder creatief waren bij het uitvoeren

Natasha Mason

van taakjes. Maar een week later bleken ze wél veel meer nieuwe ideeën te hebben dan mensen in de placebogroep.”

Het zijn zulke eigenschappen die van pas komen bij het behandelen van psychische klachten, legt Mason uit. “Psychedelica vergroten de plasticiteit van het brein, ze leggen nieuwe verbindingen tussen hersencellen. Dit proces kan het mogelijk maken om op een andere manier over zaken na te denken. Heel nuttig voor mensen met bijvoorbeeld een depressie, die vaak vastzitten in bepaalde denkbeelden.” Door beter te begrijpen wat er in de hersenen gebeurt, hoopt ze therapieën te kunnen verbeteren. “Dat wil zeggen: positieve effecten optimaliseren, maar ook de negatieve minimaliseren.”

Verslaving

Op dat laatste vlak valt nog veel winst te boeken, zegt Mason. “Neem cannabis, waar we hier – naast

psychedelica – ook onderzoek naar doen. Steeds meer mensen gebruiken dit medicinaal, bijvoorbeeld voor pijnbestrijding, maar er kleven ook risico's aan. Zeker voor vrouwen. Het is bekend dat zij vaak slechter reageren op wietgebruik. Het roept bij hen bijvoorbeeld vaker een angstig gevoel op, en ze raken over het algemeen sneller verslaafd. Maar hoe dat komt? Daarover is weinig bekend. In het verleden werd onderzoek vaak alleen met mannen gedaan.”

Met de 15 duizend euro van de Hustinxprijs wil Mason dit onderzoeken. “Mogelijk spelen geslachtshormonen een rol. Gedurende bepaalde delen van de menstruatiecyclus, als de concentraties van bepaalde hormonen pieken, zijn zenuwcellen wellicht gevoeliger voor cannabis. Dat kan betekenen dat vrouwen op sommige momenten tijdens hun cyclus meer of juist minder cannabis zouden moeten gebruiken. Met proefpersonen willen we deze hypothese gaan testen.”

Wondermiddel

En zo werkt Mason nog aan veel meer projecten. Dat is nodig ook, want de vraag naar kennis is groot, vertelt ze. “In het geval van cannabis lopen we eigenlijk al achter de feiten aan. Naar schatting gebruikt 4 procent van de wereldbevolking wiet, en dat zal alleen maar toenemen nu het op steeds meer plekken legaal wordt. Tegelijkertijd is er nog veel onduidelijk. Denk aan de vraag hoeveel je mag gebruiken om nog veilig auto te kunnen rijden. Voor alcohol is die grens duidelijk bepaald, maar voor wiet nauwelijks.”

Ook voor psychedelica zal de wetenschap een inhaalslag moeten maken. “Ik verwacht dat psychedelische medicijnen al over vijf tot tien voor een groot publiek beschikbaar zijn. Je ziet steeds meer bedrijven die geld ruiken en het als ‘kant-en-klaar’ wondermiddel op de markt willen brengen. Met de boodschap: ‘Neem deze drug en je bent van je klachten af’. Maar

dat is niet per se hoe het werkt. Tot nog toe is er vooral veel onderzoek naar therapie, waarbij iemand het inneemt onder begeleiding. Er is weinig kennis over de effecten wanneer mensen het eigenhandig gaan gebruiken.”

Ze kijkt dan ook met gemengde gevoelens naar de hype die momenteel bestaat rondom psychedelica, onder meer op online fora als Reddit en in populaire documentaires op Netflix. “Je merkt dat er veel interesse is. Als we een oproep doen voor proefpersonen, ontvangen we soms honderden mailtjes binnen één dag, van mensen over de hele wereld. Van de ene kant fijn, maar ik ben soms ook bang dat het te snel gaat. Je ziet dat in steeds meer landen wetten rondom drugs aangepast worden onder publieke druk. Laten we een herhaling van de jaren '60 – toen psychedelica te snel uit het lab ‘ontsnapt’, met een verbod en stigma tot gevolg – proberen te voorkomen. Het is beter om ze eerst goed te begrijpen.”

“

Psychedelica leggen nieuwe verbindingen tussen hersencellen. Dit proces kan het mogelijk maken om op een andere manier over zaken na te denken. Heel nuttig voor mensen met bijvoorbeeld een depressie, die vaak vastzitten in bepaalde denkbeelden

”

nieuws

Oeps!

CDA stemde verkeerd over bindend studieadvies

Het CDA heeft dinsdag in de Tweede Kamer verkeerd gestemd over de plannen voor het bindend studieadvies. Dat onderwerp had tóch 'controversieel' moeten zijn, menen de christendemocraten.

Aan dagblad *Het Parool* bevestigt Tweede Kamerlid René Peters dat hij een fout heeft gemaakt. "Ja, dat klopt, ik heb dat verkeerd gedaan." Hij wil het zo snel mogelijk rechtzetten.

De Kamer stemde gisteren over de lijst met onderwerpen die voor de verkiezingen van 22 november niet meer behandeld gaan worden. De onderwijscommissie van de Tweede Kamer had de plannen voor versoepeling van het bsa ook op die lijst gezet.

Voorstel

Maar vooraf opperde D66 om het bsa toch niet 'controversieel' te verklaren, zodat het wetsvoorstel geen vertraging oploopt. De meningsverschillen komen in debatten toch wel aan bod, was de redenering.

Onverwacht kreeg dat voorstel een meerderheid, mede dankzij het CDA. Maar dat was dus een vergissing. Donderdag wil Peters zijn fout rechtzetten in de onderwijscommissie. Als die daarmee akkoord gaat, moet de Tweede Kamer er opnieuw over stemmen.

Dat kan, want de lijst met controversiële onderwerpen is niet in steen gebeiteld. Er kunnen onderwerpen worden geschrapt, maar ook toegevoegd.

Plannen

Met de plannen voor het bindend studieadvies probeert demissionair minister Robbert Dijkgraaf twee dingen te doen: de prestatiedruk op eerstejaars verlagen én zorgen dat ze in het tweede jaar het tempo erin houden. Ze zouden in het eerste jaar hooguit 30 studiepunten hoeven te behalen. Daar staat tegenover dat diezelfde norm ook in het tweede jaar zou gaan gelden.

Studentenorganisaties zijn er enthousiast over, maar vooral de universiteiten zien het niet zitten. Momenteel hanteren veel opleidingen een strenger bsa. Ze zijn bang dat ongeschikte studenten langer blijven hangen in de opleidingen.

Verkiezingen

Het is de vraag hoe de politieke verhoudingen na de verkiezingen zullen zijn. In de laatste peiling van I&O Research behoudt het CDA slechts drie van de vijftien zetels. Maar ook VVD en D66 staan op een flink verlies. Nieuw Sociaal Contract van Pieter Omtzigt zou zomaar boven de dertig zetels kunnen uitkomen.

HOP

CBS: Buitenlandse afgestudeerden blijven hier vaker werken

Na afstuderen vindt één op de drie buitenlandse studenten een baan in Nederland. Dat is veel meer dan voorheen, meldt statistiebureau CBS. Naar een verklaring is het gissen.

Om precies te zijn: 32 procent van de internationale afgestudeerden heeft een jaar na diplomering werk in Nederland. Eerder schommelde dit rond de 22 procent, maar het CBS meldt nu dat het bij de lichte afstudeerders van 2018 hard omhoog ging. Een deel van die laatste lichte kwam in de coronacrisis de arbeidsmarkt op. Misschien bleven ze daardoor vaker in Nederland werken, in wat voor baan dan ook. "We onderscheiden niet of iemand werk heeft dat past bij de studie of dat iemand bij wijze van spreken in een supermarkt werkt", zegt CBS-woordvoerder Tanja Traag. Mocht het inderdaad om een coronaeffect gaan, dan zal dit percentage hierna weer dalen. "Een alternatieve theorie is de krapte op de arbeids-

markt", oppert Traag. "Dan verwachten we dat dit hoge aandeel blijft of misschien zelfs verder stijgt." Nog dit jaar maakt het CBS de cijfers over de lichte van 2019 bekend, kondigt Traag aan.

Richting

Hoe dan ook heeft de arbeidsmarkt wel invloed op de 'blijfkans'. Volgens het CBS zijn de opleidingsrichtingen met de meeste blijvers bijna allemaal technisch van aard. De techniek is een zogeheten 'tekortsector', waar veel mensen nodig zijn.

Er zijn steeds meer internationale studenten in Nederland, met name in de masteropleidingen van universiteiten, dus studeren er ook steeds meer af. In 2019/2020 waren het er bijna twintigduizend.

In de politiek gaan veel stemmen op om de toestroom van buitenlandse studenten te beteugelen, mede omdat de overheid te veel geld kwijt zou zijn aan studenten die hier toch niet blijven.

Anderen wijzen op de economische voordelen van internationalisering. Onder de streep leveren ze de schatkist geld op, stelt internationaliseringsorganisatie Nuffic. Het zou om ongeveer 1,5 miljard euro per jaar gaan.

Met name universitaire studenten van buiten Europa zijn lucratief. De overheid bekostigt hun studie immers niet, terwijl de blijvers dankzij hun hoge salarissen naar verhouding veel belasting betalen.

Populairste studierichtingen

De meeste internationale studenten kiezen overigens een universitaire bachelor in de sector gedrag en maatschappij, meldde het CBS vorige week. In het hbo zijn vooral de kunststudies in trek.

In die sectoren is ongeveer één op de vier een jaar na afstuderen in Nederland aan het werk. Ter vergelijking, in de techniek, informatica en dienstverlening is dat bijna één op de twee.

HOP

1 op de 3 vrouwen krijgt dementie

Geef nu voor meer onderzoek, zodat dementie niet jouw toekomst wordt. stopdementie.nu

colofon

Redactie Riki Janssen (hoofdredacteur), Wendy Degens, Peter Doorakkers, Cleo Freriks,

Marion Janssens (redactie-assistent), Lotte van de Loo, Maurice Timmermans, Dennis Vaendel,

Simon Wirtz **Telefoon** 043 3885390 **E-mail** observant@maastrichtuniversity.nl **Website** www.observantonline.nl

Aan dit nummer werkten mee Elsje Fourie **Ontwerp en illustraties**

Simone Golob **Vertalingen** o.a. B. Wall & P. Nekeman, Maud Boveland **Druk** Janssen/Pers

Gennep **Abonnementen** Observant wordt gratis verspreid op de universiteit en diverse locaties in

Maastricht, belangstellenden kunnen de krant thuisgestuurd krijgen voor € 45 per academisch jaar

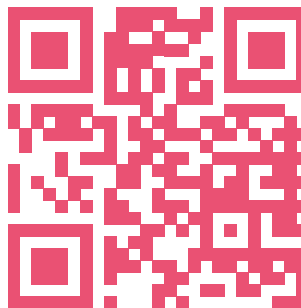
Paartjes /advertenties Zie alle info onder het kopje 'service' op onze site.

paartjes

Voor hetzelfde geld staan de paartjes iedere week ook op internet:

www.observantonline.nl

FURNISHED ATTIC ROOM (33M2)
FOR RENT IN MAASTRICHT-NORTH
FOR 5 DAYS/WEEK(MO-FRIDAY).
€600/MONTH INCL SERVICE COSTS.
INFO: H.PESGENS@GMAIL.COM

● Paartjes

Lever uw paartjes-advertentie digitaal in, zie www.observantonline.nl Vóór dinsdag 16.00 uur ingeleverde Paartjes verschijnen de donderdag daarop in de krant. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de Paartjes en behoudt zich het recht voor om zonder opgave van reden Paartjes te weigeren.

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN-ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP WWW.OBSERVANTONLINE.NL